

MORNING BLESSINGS

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who gives strength to the weary.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who spreads forth the earth above the waters.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who directs the steps of man.

On Tishah b'Av and on Yom Kippur, the following berachah is omitted.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has provided me with my every need.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who girds [the people] Israel with might.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who crowns [the people] Israel with glory.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has not made me a gentile.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has not made me a slave.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has not made me a woman.

1

ברכות השחר

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, הנותן ליעקב חן.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, ורקע הארץ על המים.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, המביך ממצעי גבר.

בתקנה נהל וריום הכתורים אין לומרם ברכה זו

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שעשית לי כר צרכי.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אזור ישרא בלבבך.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, עומד ישראל בתפארתה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שירת עמך גוי.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שירת עמך עברי.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שירת עמך אשה.

ברוך

סדר שחרית של חול ופירושה

מא

ואע"פ שאינו כפוף ממש אלא לפי שזוקף קומתו שהיתה כפופה כל הלילה. כשמוריד רגליו מן המטה ומניחם על הארץ מברך רוקע הארץ על המים פסוק הוא (תה' קלו. ו). ואנו מברכין על רקיעת הארץ מפני שהיא מצרכי בני אדם שהבורא יתברך נתן כח שטח הארץ על המים ואע"פ שהמים גבוהים מן הארץ הקוה אותם אל מקום אחד ונראית היבשה לחיות החיים והצמחים עליה שאם לא כן לא היה להם מקום להתגדל בו. כשלוש מנעליו מברך שעשה לי כל צרכי לשון חכמים הוא (עי' ב"ב סו ב) על שם (דה"ב ב, טו) ואנחנו נכרות עצים מן הלבנון ככל צרכך ועל שם (דברים ח, יז) עשה לי את החיל הזה. והטעם לברכה זו שכל זמן שהוא יחף אינו יכול לצאת ולעשות צרכיו וצרכי ביתו וכיון שלבש מנעליו באלו נעשו לו כל צרכיו. אומר בגמרא (ברכות ס, ב) כי אסר המיינייה מברך אזור ישראל בגבורה פירש הראב"ד המיינייה על לבישת המכנסים שישראל חייבין בו משום (דברים כג, טו) ולא יראה בך ערות דבר. והר"ם ב"מ ז"ל (תפלה פ"ז ה"י) פירש המיינייה הגורתו והוא על שם (תה' סה, ז) נאזר בגבורה ועל שם (איוב לח, ג) אזור נא כגבר חלציך והוא רומז למה שנא' (ירמיה יג, יא) כי כאשר ידבק האזור אל מתני האיש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל וגו'. ואמר בגבורה כי באזור תלויה גבורת הגבור כי בו תולה כלי זיין שלו. ומלשון שנסדרו בגמ' אלו הברכות נראה כפי' הרמב"ם ז"ל שמזכיר שם כי אסר המיינייה אחר כי משי ידיה ואין אדם לובש מכנסים שלו אחר שיטול ידיו. כשיצא לדרך מברך המכין מצעדי גבר על שם (תהלים לו, כג) מי"י מצעדי גבר כוננו שהכין הב"ה פסיעות רגליו ללכת בכל עסקיו. ועוד מוסיף בגמ' כשמניח סדינו על ראשו מברך עוטר ישראל בתפארה על שם (שם קג, ד) המעטרני חסד ורחמים ועל שם (ישעיה מט, ג) ישראל אשר בך אתפאר. והטעם לברכה זו לפי שהיו עוטרין מצנפת כדי שלא ילכו בגלוי הראש. ואמר כאן ישראל לפי שהשכינה שורה עליהם ולא על הגוים. ובכל ארץ ישמעאל נוהגין לאומרה מפני שהם מניחים מצנפת על ראשם, אבל באלו הארצות אין נוהגין לאמרה כי אינם מניחין מצנפת. אבל נוהגין לומר ברכה אחרת שאינה נזכרת בגמרא והיא בא"י אמ"ה מגביה שפלים. והטעם כמו שפירשנו בברכת זוקף כפופים. ויש מקומות שמברכים נותן ליעף כח והטעם אפרשנו בגמלנו חסדים טובים. ומברך אדם בכל יום שלש ברכות אלו הראשונה שלא עשני גוי מפני שאין הגוים כלום לפניו שנאמר (ישעיה מו, יז) כל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו. והשנית שלא עשני עבד מפני שאין העבד מצווה במצות עשה שהזמן גרמא ועוד שאין לו זכות אבות שלא עמדו אבותיו על הר סיני. ועוד שאין מאמיניו בו דמרבה עבדים מרבה גזל (אבות פ"ב מ"ז). ועוד שאסור לישא בת ישראל וקרוב לגוי. נשאל הרמ"ה אם יכול לברך גר שלא עשני גוי. ושבוי שלא עשני עבד והשיב: כך ראינו שאין הברכה אלא על תחלת ברייתו של אדם לפיכך אין הגר מברך שלא עשני גוי אלא כל זמן שהורתו ולידתו בקדושה אבל השבוי מברך שלא עשני עבד שלא תקנו ברכה זו מפני העבדות עצמה אלא מפני שאין העבד חייב במצות כישראל ואינו ראוי לבא בקהל ומטיל לכמה דברים. והשלישית שלא עשני מפני שאינה מצווה במצות עשה שהזמן גרמא כמו שפירשנו בהקדמת הספר הזה. האיש

נשים - יש שכתבו שאשה צריכה לברך בנוחה שלא עשוי שפוחה³⁰⁰, ויש שכתב שתוכן בנוחה זה בלא שם ומלכות כיון שלא נזכרה בנמרא³⁰¹, ויש שכתב שאין לשנות מהנוחה המקורית³⁰².

עבר - יש מהדוחאזונים שתמזה למה שלא יברך העבר 'שעשוי כרצונו' כמו שמברכת האשה³⁰³.

שלא עשוי אשה

אמרז חכמים שצריך לברך ברכה זו בכל יום³⁰⁴.

טעם ברכה זו מפני שאין האשה מצויה בכל המצוות³⁰⁵, ועוד שאימת בעלה עליה ואינה יכולה לקיים אף מה שצויות³⁰⁶, ועוד שאין לה ממון לעשות צדקות³⁰⁷.

נשים - אשה צריכה לדלג ברכה זו³⁰⁸, ור"י לזמן שנראו לברך ברכה אחרת תחתיה.

300. הור"א בעבודת הקדוש קשר גזרל ט"ז ה' אות כ"ג. 301. יעב"ץ בטירודי. 302. אשל אברום (בוטשאט) מנ"י. 303. פיר מגידים במשבת מנ"י. 304. חושפוא ברבות ג'ז, ונמרא מנחות מג"ב. 305. ירושלמי ברכות פ"ט ה"א וכן הוא בתל"ק מהנהחזאות בתוספתא שם. 306. אבודרדום. 307. ר"י בר יקר בפירוש התפלה וכתב שם עד שבכמה נמרות ומדרישים מצוים שהזכר הוי"ב מן הנקבה: בתחומה על הפסוק בישיעה מאב, תעבה יבחר בכס מוכא שעל אף שהזינתק יצא ממעי אמו מלולך ומלא ריירם הכל מנשקין אותו והכל מהבקין אותו ביותר כשהוא זכר. וגם במודש בראשית רבה מובא שאין זוכיב לפני הקב"ה אלא הזכר. וכן במודש לתחומא (פרישת חיי שרד אות ג) אי' שלשה דברים אין אדם רוצה שיזכאו לו ואי אפשר לעולם בלא דם זומץ בינו נקבה בבני ועשב בקמת, וכן בגמ' בקידושין פ"ב, נאמר 'אוי לו למי שבוני נקבות'. 308. תשובות הראונים שיע"ת ט"ז שמ"ה.

'שנותן לשכרי בינה' מוזכרים אחר כך את אלו שלא ניתן להם בנות. והתורה²⁸⁶, ויש הטוברים שיש לומר ברכה זו קודם ברכת 'המעביר שינה' ואין קפידא כבוד²⁸⁷.

שלא עשוי עבר

דבררי התנאים לא נזכרה ברכה זו ובמקומה נזכרה ברכת 'שלא עשוי בור'²⁸⁸, אך אמר ר' אחא בר יעקב שאין לברך 'שלא עשוי בור' כיון שאין לאדם לשבח עצמו שאינו עם הארץ²⁸⁸, או מפני שבור גם שייך במצוות כישוראל²⁸⁹, אך מפני שבור שאינו לא במקרא לא במשנה ולא בדרך ארץ²⁹⁰ אינו מצוה²⁹¹, ולכן תיקן לברך 'שלא עשוי עבר'²⁹², ויש הנהגים לומר גם ברכת 'שלא עשוי בור'²⁹³.

טעם ברכה זו מפני שהעבר אינו מצויה במצוות עשה שהזמן גרמא²⁹⁴, ועוד שאין לו זכות אבות שלא עמדו אבותיו על זה סיני, ועוד שאין מאמינים בו שאמר חכמים²⁹⁴ 'מרבא עבדים מרבא גזל'²⁹⁵, ועוד שאסור לו לישא בת ישראל²⁹⁵ והוא קרוב לגזר²⁹⁶, ועוד שהשעבוד מעביר האדם על דעתו ועל דעת קונו²⁹⁷, ועוד שאפילו עבד ישראל אינו ברשות עצמו לקיים המצוות כראוי שכל הזים מכבדים עליו לעשות מלאכות²⁹⁸.

יש בגאונים שכתבו לומר 'שלא עשוי עבר' לבריות²⁹⁹.

286. רוקח סימן ש"ב. 287. טור שם. 288. גמרא מנחות מג"ב. 289. ב' פירושם ברש"י שם ד"ד כולל הוא בני. 290. עפ"י המשנה בקידושין טופ"א 'וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ אינו מן הישוב'. 291. פירוש התוספתא שם. 292. בגני, שם הלשון 'עבר זיל ספי', וברש"י ד"ה 'זיל פי' שעבר מולול יותר מן האשה ולכן צריך לברך גם על עבר, או שאמר לו זיל וברך גם ברכה זו כדי להשלים ג' ברכות ד"י מאיר. 293. (לאור) בברכות ס"ב, ור"ה בתוספתא ראשונים בתוספתא שם. ובמאור בספר מן אבות (עמ' ס"ט) משמע שכתבנו מהו לברך כך שם 'יהי אחת מברך בכל יום שלא עשוי בור והי' נעשית בור במנהג זדי'. 294. אבות פ"ב מ"ז. 295. במבואר בגמ' גיטין מא"ב. 296. אבודרדום. 297. ספר המנהג. 298. ר"י בר יקר בפירוש חתומה של. 299. סדר רב עמוס גאון וספר המנהג.

הלכות ברכות השחר מו

קסז

ולמה הזכירו שם ישראל בני ברכות אלו ולא באחרות לפי שהתגוררה להם והכובע בישראל אינם כמו באומות שבאומות אינן אלא להנאת הגוף בלבד אבל בישראל הם ג"כ משום צניעות וקדושה התגוררה להפסיק בין לבו לערוהו והכובע שלא יהא בגלוי הראש ואף שאין איסור בזה מן הדין מ"מ מדת צניעות וקדושה הוא שיעל ידי כך ממשיך מורא שמים על ראשו^ס.

וכשנוטל ידיו יברך על נטילת ידים^ס וכשנוטל פניו יברך המעביר שינה מעיני וכו' ויהי רצון כו' עד בא"י גומל^ט חסדים טובים לעמו ישראל ואין לענות אמן אחר המעביר שינה מעיני קודם ויהי רצון^ט מפני שהכל ברכה אחת ארוכה פותחת בפרך וחותרת בפרך^ט ואע"פ שצריך לומר החתימה מעין הפתיחה^ט י"ל שגומל חסדים טובים הוא החסד שעושה הקב"ה שמעביר חבלי שינה מעיניו:

ג עכשיו מפני שאין חידים נקיות^ט וגם מפני עמי הארצות שאינם יודעים אותן נהגו לסדרן בבית הכנסת והם עונים אחריהן אמן ויוצאים ידי חובתן^ט שברכות אלו אינן דומין לברכות המצות שצריך לברך עובר לעשייתן^ט לפי שמכרך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות אבל ברכות הללו שהן שבת והודאה יכול לברך אותן גם אחר כך^ט ואפילו שמע קול חנוגול בהצות יכול לברך עליו בשחר כיון שלאחר מכן מכרך לא נתנו בהם חכמים שיעור תכיפה^ט:

ד ועוד ג' ברכות שחייב אדם לברך בכל יום שלא עשני גוי ושלא עשני עבד ושלא עשני אשה^ט ואפילו השבוי יאמר שלא עשני עבד^ט שאין הברכה על החירות מהעבדות אלא על שאין העבד חייב אלא במצות שהאשה חייבת בהם^ט.

וה' יש אומרים שיאמר שעשני גר^ט כי כשנעשה גר הוא כקמן שנוולד^ט ונעשה בריה ועשיה חדשה אבל לא יאמר שלא עשני גוי^ט שהרי היה גוי בתחלת עשיתו ואעפ"כ יאמר שלא עשני עבד^ט ואע"פ שהיה נכרי גרוע מעבד מ"מ היה יכול להתגייר ולהתחייב בכל המצות^ט אבל אם היה עבד לא היה יכול להשתחרר אלא א"כ שחררו רבו וי"א^ט שאין לו לברך שעשני גר כי נתגייר ע"י בחירתו שנתר בדת ישראל ולפי דברי המקובלים^ט שברכות אלו הן על יציאת נשמתו בלילה שלא ידבק בה נשמת גוי או עבד או אשה גם הגר יכול לברך כן.

והנשים נוהגות לברך שעשני ברצונן^ט והוא כמו שמצדיק עליו את הדין על הרעה^ט: ה כשמסדרין אותן בבית הכנסת יש לסדרן בסדר שמתחייבין בהן^ט כל מקום ומקום לפי מנהגו^ט כגון במקומות שאין חולכין יחף כלל ונועלים מנעלים תחלה ואח"כ חולכין מכרך תחלה העושה^ט לי כל צרכי ואח"כ המכין מצעדי גברי^ט ובמקומות שחולכין קצת יחף בתוך הבית ואח"כ נועלין כשיוצאין לשוק^ט מכרכין המכין מצעדי גבר תחלה^ט (וכן לענין פוקח עורים ומלביש ערומים^ט).

ואם טעה בסדר הברכות אין בכך כלום היך מברכת מתיר אסורים וזוקף כפופים שאם בירך זוקף כפופים לא יחזור ויברך מתיר אסורים^ט מפני שבכלל זקיפת הקומה הוא התרת האיברים ותנועתם ולמה יחזור לברך על זה שנית^ט.

אבל אם בירך תחלה שלא עשני עבד יחזור לברך שלא עשני גוי^ט אף שהגוי גרוע מהעבד לפי שיש מעלה בגוי שאינה בעבד^ט שהעבד אין לו יחוס שאין זרעו מוחם אחריו אלא אחרי האם^ט כמו בבחמה שנאמר^ט שבו לבם פה עם החמור עם הדומה לחמור^ט

→
↑
↑
↑
↑

בפסח חתת תיזם שנברח וכן שלא עשני עבד וכן
שלא עשני חסה, אבל הפסד בזה כי בעלות הנשמה
בלילה לעולם העליון אם זדיק הוא כמה משרתי
עליון ואחיון זה ומוטיבין אותה במקומה הראוי לה
ואם הוא רשע כמה מלככי חבלה יוצאין לקראתה
ואומרים חין שגום חמר ה' לרשעים ומכניסין אותו
במקום עמל ומזוהם או עבד שנדה לתמורות או
חסה, אבל כשיקום האדם ממעמו חס הוא יודע
בעצמו שהוא זדיק יברך שלא עשני כו' פי' שלא
הוטיב אותו במקום המזוהם שהוא כאלו עובד
ע"ז ע"כ :

ויברך על התורה בשביל שצריך לקרוא ברב
כהנים וזה פודם על דרך החכמה האמיתית
הברכה הזאת היתה כדי לפתוח המקור העליון
להמשיך שפע וברכה מרום המעלות עד שופן ולזה
היו הכהנים נוטחין כפיהם למעלה מרמשיהן חוץ
מכאן גדול שאין מגביה ידו למעלה מן הציץ
בדליתא כס' חלו גמורין וזה במקדש אבל במדינה
כנגד כתפותיהם בלבד כדי להמשיך מזרועות עולם :
ודע כי הכהן היה מגביה עשר הצבעותיו להמשיך
מעשר הממרות ויד ומין היה מגביה יותר מיד
שמאל שגא' ויפא חרין את ידיו וידו כתיב לרמוז
כי היה מיוחד שני ידיים סוד המש ארבעות מימין
אמש משמאל וסיד ימין גוברת על יד שמאל
למעלה וזהו רום ידיהו גשח ובמדרשו של ר' נחוניא
בן הקנה למי נוטחין כפים לרום השמים שגמאר
רום ידיהו גשח. וכתב רש"י ע"ה שאין לחזר
הארבעות חלה שיהיה סויר בין כל אחד ואחד
כדי שיתברכו הממורות כל אחד לבדו בלא ערבוביה
וזה פוד החורין שהיו עושים בשעת נשיאת כפים :
בה תברכו חמר להם הקב"ה לכהנים המשיכו הברכה
מרום המעלות למדת בה בשביל שיתברכו ישראל
בברכותיה וזהו חת בני ישראל ודע כי מג' פסוקים
חלה יוצא שם אחד של כ"ב אותיות שבו היה הכהן
מוריד י"ג מדות של רחמים מפמאור העליון מקור
הבטיה ותשעה הנכללי' בממורות הנתפשות במחשבה
זכהתיה התמורות הנזכרים החלה חלה באלה
היתת הברכה מתפשט' למעלה ולמטה והנה הפסוקים
מתחילים בוי"ו לרמוז לנו התפוצצות האור אל
העשרה הנתפשים בהרהור השכל מהעשרה הצלתי
נתפשים בשום הרהור ומחשבה. והנה יברך למעלה
וישמך למטה וכן כולם. והנה הממורות החלה היו
מתייחדים בכח הטם שהוא שוכנו שהיה הכהן
חזק ומכוין בו בשעת נשיאת כפים וסמו חת
שמי יתקנו דכתיב וסמו אותם חיש חיש וגו' להק
בברכתם הכתרים של ימין לימין ושל שמאל לשמאל
ולא יטעו בהם כדי שיתברכו עליונים ותחתונים
ואם עושים בן ואני חזקם למי לכהנים דכתיב
חזקם ברוך וכתיב וחזקם חזקם ברוך הם מזכרים
ת הפם ואני חזקם ולזה כתיב וסמו ולא כתיב
ויאמרו ויזכרו :

בזמן תרגום הצפה שבוחה ונקרה בלשון ר"ל בבר
בדלתי חישתי קרה גברתי וכו' כתיב למעלה, כי רוח
אמיתית מנשבת בחנות הלילה ודופקת בנכסי התרגול
וקורא. ודע כי הרוח שהוא מביע מנסון לעד
המשמש לפני הגבורה, הנקרה בבריחל, ונתן שפה
קולות ואחרי קריאה זו מכריז כל מעשה בני העולם,
לפי שקפת הסופר במחיו (ובכתב) ביום כל מעשה
העולם הזה ומכריזו בלילה, ומתעוררות הרוח בהות
זה לעולם השפל עד כנסי התרגול הנקרה בבר
על שם הגבר העליון שבה חליו הרוח ממנו, ובשעה
שהגבר העליון קורא למעלה, כל חרגוליו עולם
קורין ולפי שברוח הסוף, נתנה בו להבין בין יום
ובין לילה לזה חנו מזכרין ברבה זו. והבין שפכת
הברכה על שיש בו רוח אחרת שמעורר אותו כי
לא מלבדו. ובסתרי שחר ברבות שמע מה שכתב
בפל אור זרוע ו"ל פוקה עורים רומז לנפשות
הנדהות לעולם התמורות והם יושבים סס בהשך
ואפלה בעורים ובין שמגיע ומן עלייתן יוצאין
תחילה לאורה ופוקתן עיניהם ומפתכלין באור
העליון שהוא שמש ומגן ה' צבאות חין הוא פוקה
עוני העורים וזורה עליהם תאור העליון ה"ה
זרחה לכס יראו שמי וגו' והפסד בזה לחמר
לחפורים לחו. וזקף כפופים פי' אותם שהיו
כפופים ציד שרי התמורות וילאו חזיניהם ה"ה
פומך ה' לכל הנפלים וזקף לכל הכפופים ועוד
יש בו רמו לכנסת ישראל שהיא כפופה עם בנייה
בין החומות ועתיד הקב"ה לזקוף אותה ואת בנייה
כענין שכתוב אשר פדית לך ממזרים וגו' וכתיב
כימי לאתך מארץ מזרים ארצנו נפלחות. חלביש
פרומים פי' אותם הנדחים למקום הנחה הערום
מגלי לבוש כי כל זדיק וזדיק יש לו מלבוש בזה
שיתלבש בעולם שהוא חבל הרשעים חין להם
מלבוש ואין כפות ה"ה ואין כפות לאבדון חלה הם
נצוהמים וכשיעלו מעליו לעליו חין הקב"ה מלביש
בגדים אחרים ה"ה ופסע חת בגדיו ולבש בגדים
אחרים ע"ז חנו מברכין לשמו הגדול שהוא מטה כלפי
הפד ומרחם על צרותיו ה"ה חנו ורחום ה'.
ב"ה' מגביה שפלים פי' בנסת ישראל שהיא שפלה
בין העמים ועתיד הקב"ה להגביה אותה ה"ה
אקים חת סוכת דוד הנפלת : ב"ה' מחיר חפורים
אותם שהיו חפורים בעולם התמורות וילאו חסם
כמו החפורים שילאו חיות החפורים ע"כ. וזקע
הארץ על המים פי' ארץ החיים והמים הם מים
התחתונים ובהגיעך לאבני שיש דר' עקיבא ע"ה
תבינהו ע"כ. אזור ישראל בגבורה ישראל סבת
הוא באור בגבורה להלחם עם הנחשים אל בית
מקדשו ה"ה כי ה' אליהך חש חובלה הוא אל
קנה : עוטר ישראל בתפארה שחמו מעטרת
חוחו בכמה פעורות ה"ה צחינה ורחינה : שלא
עשני כו' יש לך להסתכל בסוד נעלם בברכה זו
כי כל הברכות שהזכרנו למעלה מן הדין צריך
לברכן בכל יום חבל ברבה זו היה לו לברכה

→
 →
 →

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

7

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

הנהגות
הנהגות
הנהגות
הנהגות

7

